

Українська мова
6 клас

Сьогодні
02.10.2024

Урок
№18

Словотвір — розділ мовознавства і джерело
збагачення мови

Мета: ознайомити із поняттям словотворення, вчити визначати в словах закінчення, суфікси та префікси; розрізняти форми одного й того ж слова та спільнокореневі слова; вчити розв'язувати тестові завдання; розвивати зв'язне мовлення (усне та письмове) та творчі здібності; обґрунтовувати важливість бережного ставлення до мови; формувати компетентність спілкуватися рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності; виховувати повагу до рідної мови, до традицій своєї країни.

Очікувані результати: учень/учениця знає і пояснює поняття словотворення; визначає в словах закінчення, суфікси та префікси; розрізняє форми одного й того ж слова та спільнокореневі слова; розв'язує тестові завдання; розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого в усній та письмовій формі.

Сьогодні
02.10.2024

Організація класу

Встали, дітки, всі рівненько,
Посміхнулися гарненько,
Настрій на урок взяли
Й працювати почали.

Сьогодні
02.10.2024

Аутотренінг

Я – учень.

Я не боюся
висловити
свої думки.

Я –
особистість
творча.

Я думаю,
аналізую.

Помилившись,
я міркую далі.

Шукаю істину.

Я хочу
багато знати.

Я сьогодні буду
активним.

Сьогодні
02.10.2024

Повідомлення теми уроку

❖ Сьогодні на уроці ви навчитеся
змінювати та утворювати нові
слова. **Будете добирати
спільнокореневі слова.
Дізнаєтеся, хто такий Петро Яцик.**

Сьогодні
02.10.2024

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
02.10.2024

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

*Вічним двигуном у мові є словотвір.
Механізм словотвору діє без перепочинку,
виготовляючи потрібні для людини
слова... (І. Вихованець).*

Прочитайте епіграф. Поясніть, як ви його розумієте. Запропонуйте власне визначення словотвору. Висловте припущення, яку роль відіграє словотвір у мовній системі.

1. Які слова називаємо спільнокореневими?
Яка значуща частина слова об'єднує слова?
2. Як ви розумієте слово *славетний*?
3. Назвіть людей, яких ви вважаєте славетними українцями.
4. Які риси їм притаманні? Відповідаючи на запитання, використайте «слова дня».

1. Чому словотвір називають джерелом збагачення української мови?
2. Як впливають історичні події на процес словотворення?

**Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.**

Сьогодні
02.10.2024

Прочитайте текст, назвіть ужиті в реченнях форми слова. Визначте, якими граматичними ознаками вони різняться. Випишіть спільнокореневі слова. Позначте в них корені. Без якої значущої частини не можуть бути повноцінними слова? Розкажіть, як ви розрізняєте форми одного слова та спільнокореневі слова

Селянський син з бойківського краю, що опинився в Канаді після Другої світової війни, маючи лише сім доларів, а згодом став мільйонером на чужині, — це відомий бізнесмен, меценат і філантроп Петро Яцик. Сума його пожертв на українські інституції в західному світі, такі як Енциклопедія українознавства, Канадський інститут українських студій та інші, перевищує 16 млн доларів.

Сьогодні
02.10.2024

Прочитайте текст, назвіть ужиті в реченнях форми слова. Визначте, якими граматичними ознаками вони різняться. Випишіть спільнокореневі слова. Позначте в них корені. Без якої значущої частини не можуть бути повноцінними слова? Розкажіть, як ви розрізняєте форми одного слова та спільнокореневі слова

«Убогий духом не може бути багатим, незважаючи на те, скільки грошей він має», — вважав Петро Яцик.

Іменем Петра Яцика названо Міжнародний конкурс знавців української мови — конкурс, який має на меті утвердження державного статусу української мови, піднесення її престижу серед молоді, виховання поваги до культури й традицій українського народу (з інтернету).

Сьогодні
02.10.2024

Перевір себе

Форми слова:

Українські – українських, української,
українського.

Спільнокореневі слова:

Мільйонер – мільйонів
Український - українознавство

- Яка інформація виявилася для вас новою?
- Чи погоджуєтеся ви з думкою Петра Яцика?
- Розкажіть, що вам відомо про конкурс знавців української мови.
- Якщо ви брали участь у цьому конкурсі, поділіться власним досвідом.
- Чому важливо утверджувати державний статус української мови, підносити її престиж?

Словотвір — розділ, що вивчає способи й особливості творення нових слів.

Словотворення — це творення нових слів від уже наявних у мові, наприклад: легкий, нелегкий, легкість, легко. Саме тому словотвір є потужним джерелом збагачення української мови.

Сьогодні
02.10.2024

Розберіть за будовою слова. Визначте, це форми слова чи спільнокореневі слова. Які фонетичні процеси відбуваються?

?

Берег ☐

Бережок ☐

Прибережний ☐

Сьогодні
02.10.2024

Мовознавці іноді пояснюють лексичне значення через спільнокореневе слово, наприклад: «цукорниця» — посуд для цукру. Використовуючи цей спосіб, поясніть значення поданих слів. Визначте, як вони утворилися

Комп'ютерник, свинина,
яблучко, дощик, левиця,
кав'ярня, доброта, мрійник,
безголосий, лимонний,
українець, по-українськи,
шахіст.

Сьогодні
02.10.2024

Проілюструйте значення префікса пере- прикладами з правого стовпчика. Доповніть перелік слів із префіксом пере-

Повторення дії	Перебігти
Поділ навпіл	Переписати
Повна міра, надлишок	Перерубати
Напрям дії через щось	Перестрибнути
	Пересолити
	Перестаратися
	Перерізати
	Переробити
	Перебільшити
	Перелетіти

Сьогодні
02.10.2024

Прочитайте речення. Знайдіть у них антоніми. Яка значуща частина слова робить їх протилежними за змістом?

1. Дмитрик забіг до хати, схопив м'яч і знову швидко вибіг на вулицю. 2. Матуся змотала вовну в клубок, а кіт розмотав її. 3. Сонце сходить над нашою країною на Луганщині, а заходить десь біля Карпат.

Сьогодні
02.10.2024

Висловіть припущення, коли виникли наведені слова. За допомогою яких значущих частин? Як ви розумієте значення їх? Які події спричинили виникнення цих слів? Про яку ознаку мови це свідчить?

Ковідний,
ковід-сертифікат;
чорнобаїти,
байрактарчик.

Сьогодні
02.10.2024

Закріплення вивченого

Спільнокореневі слова використано у варіанті

- А) приземлення, приземленням, земля;
- Б) активіст, активність, активіста;
- В) диво, дивний, дивина;
- Г) волонтерка, волонтерці, волонтерки.

- А) приземлення, приземленням, земля;
- Б) активіст, активність, активіста;
- В) диво, дивний, дивина;**
- Г) волонтерка, волонтерці, волонтерки.

Сьогодні
02.10.2024

Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон»

- Сьогодні я дізнався...
- Було цікаво...
- Було складно...
- Я зрозумів (-ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився (-лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг / змогла...

Сьогодні
02.10.2024

Домашнє завдання

Вивчити теоретичний матеріал,
до шести слів підібрати
спільнокореневі слова, із двома
з них скласти два речення.